

NEMNDSVEDTAK I SAK 2013/7

Klager: Siri Gedde-Dahl
Aftenposten
Postboks 1
0051 Oslo

Innklaget: Sinkaberg-Hansen AS
v/Wikborg, Rein & Co. DA
Postboks 1233 Sentrum
5811 Bergen

Saken gjelder

Krav om innsyn i samtlige resepter skrevet ut til bruk på oppdrettsanleggene til selskapet Sinkaberg-Hansen AS i Nord-Trøndelag og Nordland fra 1. september 2009 til 30. september 2013.

Saksgang og partenes anførsler

Siri Gedde-Dahl henvendte seg den 30. september 2013 til Sinkaberg-Hansen AS og ba om å få innsyn i samtlige resepter skrevet ut til bruk på oppdrettsanleggene til selskapet fra 1. september 2009 og til "dags dato".

Sinkaberg-Hansen representert ved advokatfirmaet Wikborg, Rein & Co. DA avslo innsynskravet i brev av 1. november 2013 fra advokatfullmektig Annichen Kongsvik Sæteren med følgende begrunnelse: "Ettersom de opplysninger i reseptene som potensielt utgjør miljøinformasjon finnes i Mattilsynets veterinære legemiddelregister, som vi er informert om at du allerede har fått innsyn i, avvises innsynforespørselen med bakgrunn i miljøinformasjonsloven § 18 andre ledd".

Siri Gedde-Dahl klaget deretter avslaget på innsynskravet inn for Klagenemnda for miljøinformasjon i e-post av 27. november 2013. Hun anfører at informasjonen i reseptene er miljøinformasjon etter mil. § 2 første ledd, og understreker videre at "legemiddelbruk i oppdrettsnæringen har stor allmenn interesse fordi det både dreier seg om matproduksjon, forvaltning av naturressurser og dyrehelse." Klager viser videre til at Mattilsynets veterinære legemiddelregister (Vetreg) ikke inneholder informasjon om hvilken miks av medikamenter og hvilken konsentrasjon av medikamenter som benyttes over hvilket tidsløp (behandlingsmetoden). Dette er informasjon som finnes i reseptene. Hun har følgelig ikke fått innsyn i den etterspurte informasjonen, og mener det ikke er grunnlag for å avslå innsynskravet med hjemmel i mil. § 18 annet ledd. Klager understreker videre at hennes informasjonsbehov nettopp er behandlingsmetoden fordi denne er viktig for vurdering av miljøeffekten av legemiddelbruk.

Sekretariatet oversendte klagen til Sinkaberg-Hansen i e-post av 3. desember 2013.

Sinkaberg-Hansen v/advokatfullmektig Annichen Kongsvik Sæteren besvarte henvendelsen i brev datert 19. desember 2013. Sinkaberg-Hansen anfører her at klagen ikke kan tas under behandling fordi den er fremsatt for sent, jf. mil. § 19. Sinkaberg-Hansen mener at klagefristen etter miljøinformasjonsloven må være absolutt siden loven ikke gir regler om fristoppreisning. Sinkaberg-Hansen anfører dessuten at pålegg om utlevering av informasjon vil være et betydelig inngrep overfor Sinkaberg-Hansen og at legalitetsprinsippet derfor tilsier at forvaltningsrettslige regler om fristoppreisning ikke er overførbare til denne saken. Sinkaberg-Hansen bestrider Klagenemndas lovtolkning i sak 2005/11, hvor det ble lagt til grunn at kravet om miljøinformasjon kan fremmes på nytt etter at klagefristen er utløpt, og at et nytt avslag deretter kan påklages. Sinkaberg-Hansen anfører subsidiært at ingen av betingelsene for fristoppreisning i forvaltningsloven § 31 første ledd er innfridd.

Sinkaberg-Hansen fremholder atter subsidiært at i den grad informasjonen i reseptene utgjør miljøinformasjon, er informasjonen allerede utlevert til Gedde-Dahl av Mattilsynet gjennom Vetreg. Sinkaberg-Hansen påpeker at registeret blant annet inneholder opplysninger om utskrevne legemidlers varenummer, varenavn, virkestoff, styrke, form og mengde, siste behandling, bruksområde og siste forventede behandling. Sinkaberg-Hansen mener derfor det ikke finnes informasjon i reseptene om forhold som kan påvirke miljøet som ikke allerede finnes i Vetreg og dermed er utlevert til Gedde-Dahl. Atter atter subsidiært anfører Sinkaberg-Hansen at kun informasjon i reseptene om lokalitet, behandlingsdato, virkestoff, mengde og styrke utgjør miljøinformasjon.

Klager kommenterte Sinkaberg-Hansens tilsvaret i e-post av 19. januar 2014. Hun anfører for det første at klagen må anses rettidig fremsatt, og dessuten at saken er av så stor interesse at klagen uansett bør tas under behandling. Videre fastholder klager at den forskrevne metoden for lusebehandling må anses som miljøinformasjon. Hun viser til at en vanlig metode er å bruke det ene medikamentet, la det virke i en stund, og så tilsette det andre, etter den såkalte "kombinasjonsmetoden". En alternativ metode er å blande de to medikamentene og tilsette de samtidig. Klager anfører at hvilken metode som benyttes har betydning for miljøpåvirkningen, og viser i denne sammenheng til at professor Tor Einar Horsberg ved Veterinærhøgskolen, en av Norges fremste eksperter på lakselus, har gitt uttrykk for at samtidig bruk av de to medikamentene er en mer risikabel metode for fiskehelse og miljø.

Sinkaberg-Hansen opprettholder i brev av 7. februar 2014 sin påstand om at klagen ikke kan tas til behandling ettersom den er fremsatt for sent, og påpeker at forvaltningsloven § 31 første ledd bokstav b setter en høy terskel for fristoppreisning. Dersom klagen likevel tas til behandling, gjentar Sinkaberg-Hansen sin tidligere anførsel om at det kun er informasjon i reseptene om lokalitet, behandlingsdato, virkestoff, mengde og styrke som potensielt kan utgjøre miljøinformasjon etter mil. § 2. Sinkaberg-Hansen mener at hvorvidt fisken avluses med eller uten tidsforskyvning ikke er miljøinformasjon, og anfører at:

"Det ligger i sakens natur at hvorvidt man bruker to legemidler samtidig eller venter i 10-30 minutter med ett, ikke har påvirkning på miljøet, og således ikke er miljøinformasjon. Tidsforskyvningens eventuelle betydning for lusebehandlingens miljøpåvirkning er at mengden legemidler som brukes kan reduseres. Opplysning om eventuell tidsforskyvning har altså ingen selvstendig betydning ved siden av informasjon om hvilken mengde legemidler som er anvendt."

Dersom nemnda skulle komme til at hvorvidt medikamentene anvendes med eller uten tidsforskyvning er miljøinformasjon, anfører Sinkaberg-Hansen videre at informasjonen uansett gjelder forhold som medfører en ubetydelig påvirkning på miljøet, jf. mil. § 16.

Klager opprettholder i brev av 18. februar 2014 sin anførsel om at metoden for lusebehandling i seg selv må anses som miljøinformasjon. Hun gir uttrykk for at "det eksisterer (...) en vitenskapelig underbygget antakelse om at de to ulike legemidler reagerer kjemisk på en annen måte når de brukes samtidig enn når de brukes med tidsforskyvning", og viser til en forskningsartikkel som underbygger påstanden om at samtidig bruk av to ulike legemidler reduserer effekten på lakselus.¹ Hun oppsummerer disse funnene som følger: "Fordi stoffene reagerer med hverandre når de helles i merdene samtidig, opptas mindre av legemidlene i lusa. Det har to miljøeffekter: 1.) Når mindre opptas i dyret som skal behandles, slippes mer ut i naturen. 2.) Fordi behandlingen er lite effektiv, må det brukes større doser for at laksen skal bli kvitt lus". Hun gir også uttrykk for at disse funnene harmonerer godt med praktiske erfaringer som viser at oppdrettere som har anvendt to lakselusmidler uten tidsforskyvning, må øke dosene sammenlignet med de som har anvendt "kombinasjonsmetoden". Klager uttaler videre:

"Det kan ikke være et krav for definisjonen av miljøinformasjon at miljøeffektene av bruken er nøyaktig vitenskapelig dokumentert. Nettopp næringens egen påholdenhet med å gi fra seg informasjon om hvordan kjemikalier brukes i våre fjorder, hindrer uhildet forskning og kritisk debatt om miljøpåvirkningen."

Hun gir uttrykk at håndteringen av legemidler i oppdrettsnæringen har stor samfunnsmessig interesse, blant annet fordi fiskeoppdrett er en av Norges største og viktigste næringer, lakselus er et stort problem både økonomisk og miljømessig (for villfisken) og at bruk av kjemikalier/legemidler tidvis er et betydelig problem både for miljøet som sådan og av hensyn til faren for resistens.

Sinkaberg-Hansen ga i brev av 26. februar 2014 ytterligere kommentarer i saken. Selskapet "ser ikke at samfunnsmessig interesse for oppdrettsnæringen og dens medisinerbruk medfører at fristoppreisning i dette konkrete tilfellet er rettferdiggjort." Når det gjelder klagers henvisning til funn i en forskningsartikkel skrevet av blant annet professor Tor Einar Horsberg, påpeker de for det første at denne gjelder andre typer medikamenter (piperonylbutoksid, forkortet PBO, i kombinasjon med henholdsvis deltametrin og cypermetrin) enn den kombinasjonen som benyttes av Sinkaberg-Hansen (azametifos i kombinasjon med henholdsvis deltametrin eller cypermetrin). Videre legger Sinkaberg-Hansen ved en e-post fra professor Horsberg, der Horsberg blant annet gir uttrykk for at det er usannsynlig at azametifos og pyretroider (som deltametrin eller cypermetrin) reagerer kjemisk med hverandre. Horsberg skriver videre:

"Det vi så på i det siterte forsøket var effekten. Den lavere effekt av mixen [av piperonylbutoksid og pyretroider] KAN forklares med en type kjemisk binding mellom komponentene. Den kan OGSÅ forklares med en eventuell blokkering av opptak i parasitten forårsaket av PBO. Dette ble ikke forfulgt nærmere, vi vet derfor ikke årsaken."

Selskapet gir også uttrykk for at det er den samme mengden legemidler som havner i naturen uavhengig av hvorvidt legemidlene opptas i lusen eller direkte av sjøvannet og anfører

---

¹ Sevatdal, Fallang, Ingebritsen & Horsberg (2005): "Monooxygenase mediated pyrethroid detoxification in sea lice (*Lepeophtheirus salmonis*)", *Pest Management Science*, 1526-498X, s. 1057

prinsipielt at lusens opptak av legemidler derfor ikke kan regnes som miljøinformasjon og subsidiært at opptaket vil ha en ubetydelig påvirkning på miljøet.

Klager kommenterte i e-post av 3. mars 2014 Sinkaberg-Hansens nye anførsler. Hun mener hovedargumentene i hennes forrige tilsvaer står seg godt, til tross for de nyanseringer professor Horsberg har kommet med. Hun understreker at sannsynligheten for at virkningen av ulike behandlingsmetoder er forskjellig, er bakgrunnen for den forskningen og utprøvingen Baard Johannessen har gjort på dette området. Klager påpeker videre at Baard Johannessen også er en fagperson, og at interessen for hans metode har vært meget stor i næringen nettopp fordi hans foreskrevne "tidsforsyvningsmetode" har gitt bedre effekt med mindre doser legemidler enn andre metoder.

Sinkaberg-Hansen ga i brev av 5. mars 2014 noen avsluttende kommentarer i klagesaken. Sinkaberg-Hansen presiserer at selskapet ikke bestrider at Johannessens "kombinasjonsmetode" kan ha en annen effekt enn behandling uten tidsforskyvning. Sinkaberg-Hansen gjentar at forskjellen i miljøpåvirkning ved bruk av Johannesens metode begrenser seg til at en mindre mengde legemidler kan benyttes. Videre påpeker Sinkaberg-Hansen at forskere kan få utlevert informasjon fra selskapet under taushetsplikt, og at de derfor mener de ikke bidrar til å hindre "uhildet forskning og kritisk debatt om miljøpåvirkning" som klager hevder. Til slutt understreker Sinkaberg-Hansen at de mener å ha påvist at tidsforskyvningen ikke *kan* påvirke miljøet.

Andre opplysninger

Klagenemnda for miljøinformasjon har innhentet sikkerhetsdatablad og preparatomtaler² for lakselusmidlene som det er opplyst om at Sinkaberg-Hansen bruker, nemlig Alpha Max (som inneholder virkestoffet deltametrin), Betamax (som inneholder virkestoffet cypermetrin) og Salmosan (som inneholder virkestoffet azametifos).

Sikkerhetsdatabladene viser at Alpha Max og Salmosan er klassifisert som "Farlig for vannmiljøet" med faresetning "Meget giftig, med langtidsvirkning, for liv i vann" i henhold til forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoff og stoffblandinger (CLP). Betamax er klassifisert som "Miljøskadelig" med faresetningene "Meget giftig for vannlevende organismer og "Kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet" i henhold til direktiv 1999/45/EF om klassifisering, emballering og merking av farlige stoffblandinger.

Sikkerhetsdatabladet for Alpha Max viser begrenset effekt på miljøet ved tiltenkt bruk. Her heter det:

"I de mengder som brukes til behandling av lakselus, gir ALPHA MAX @begrenset effekt på miljøet. Effekten er forbigående og påvirker begrensede vannmengder i en kort periode. Preparatet er toksisk for krepsdyr, og må derfor ikke benyttes i anlegg

---

² Preparatomtalene for Alpha Max og Betamax er hentet fra hjemmesidene til Statens legemiddelverk. Statens legemiddelverk har ikke publisert preparatomtaler for legemidlet Salmosan på siden hjemmesider, siden dette legemidlet ikke har markedsføringstillatelse i Norge. Salmosan er imidlertid godkjent i Storbritannia og har en britisk preparatomtale.

hvor det oppbevares innfanget krabbe eller hummer i umiddelbar nærhet (<200 m) eller når lokale strømforhold gjør eksponering sannsynlig."

I preparatomtalen for Alpha Max tas det følgende forbehold:

"Den miljømessige risikovurderingen av deltametrin er basert på en teoretisk bruk av én enkelt (årlig) behandling i én enkel merd på en lokalitet. Hyppigere bruk og/eller i større målestokk kan utgjøre en økt risiko for miljøet. For å sørge for sikker bruk (inkludert bruk i stor skala og gjentatte behandlinger) av Alpha Max under en kombinasjon av forskjellige miljøforhold (f.eks. liten vanngjennomstrømning, grunt vann, kort avstand fra land etc.) må de lokale miljøbestemmelsene for utslipp, der slike finnes, følges. Ved enhver tvil om sikker bruk av produktet skal relevante myndigheter konsulteres eller profesjonelle faglige råd innhentes."

Om gjentatt behandling med Alpha Max, heter det i preparatomtalen at "pga. av produktets miljømessige egenskaper (...) bør bruken begrenses til et minimum".

I den britiske preparatomtalen for Salmosan slås det fast at den som vil bruke Salmosan først på innhente utslippstillatelse fra miljømyndighetene.

Klagenemnda for miljøinformasjon har videre innhentet noe informasjon om hvordan bruken av legemidler mot lakselus er regulert.

Omsetningen av legemidlene krever markedsføringstillatelse fra Statens legemiddelverk. Tillatelse gis etter en nytte-risikovurdering, der Statens legemiddelverk blant annet ser hen til mulig risiko for miljøet og menneskers og dyrs helse ved normal bruk av legemidlet, jf. legemiddelforskriften § 3-5.

Mattilsynet fører tilsyn med oppdrettsnæringen etter forskrifter for områdene mattrygghet, fiskehelse og fiskevelferd. Utlevering av legemiddel til fisk skal meldes til Mattilsynet i henhold til forskrift om melding av opplysninger om utleverte og brukte legemidler til dyr. Utleveringsmeldingene (til Vetreg) er Mattilsynets hovedgrunnlag for tilsyn med legemiddelbruk i norsk fiskeoppdrett.

Det er ikke fastsatt spesifikke utslippsgrenseverdier for lusemidler i tillatelser for oppdrettsanlegg etter forurensningsloven § 11. Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Statens forurensningstilsyn (SFT), som i 2014 ble slått sammen til Miljødirektoratet, har i en veileder til Fylkesmannen oppgitt at dette skyldes at bruken av legemidler i oppdrettsnæringen reguleres av andre myndigheter.³ Det er imidlertid vanlig å stille mer generelle vilkår. I utslippstillatelsene til Sinkaberg-Hansens anlegg ved Klungset og Lyngøy i Nord-Trøndelag heter det f.eks.:

"3.2. Utslipp av kjemikalier og legemidler

Bruk og utslipp av kjemikalier, legemidler⁴, og desinfeksjonsmiddel skal virksomheten gjøre i samsvar med gjeldende regelverk/retningslinjer fra

---

³ Se "Veiledning 99:04 (TA-1653/1999) Fylkesmannens behandling av oppdrettsaker" del II punkt 5.3.

⁴ I tillatelsen er "legemidler" definert som "stoffer og preparater som brukes i virksomheten og som er bestemt til å forebygge, lege eller lindre sykdom eller sykdomssymptomer, påvirke fysiologiske funksjoner hos fisk eller til å påvise sykdom. For eksempel avlusningsmidler i form av før eller badebehandlingsmidler."

myndighetene. Virksomheten skal jobbe for å redusere bruken av kjemikalier og legemiddel."

"6.1 Vurdering av kjemikalier og legemidler

For kjemikalier og legemidler som benyttes på en slik måte at det kan medføre forurensning eller fare for forurensning, skal virksomheten dokumentere at den har foretatt en vurdering av kjemikalienes og legemidlenes helse- og miljøegenskaper på bakgrunn av testing eller annen relevant dokumentasjon jf. også punkt 2.5 om internkontroll.

6.2 Substitusjon

Virksomheten plikter å etablere et dokumentert system for substitusjon av kjemikalier og legemidler. Det skal foretas en løpende vurdering av faren for skadelige effekter på helse og miljø forårsaket av de kjemikalier og legemidler som benyttes, og av om alternativer finnes. Skadelige effekter knyttet til produksjon, bruk og endelig disponering av produktet, skal vurderes. Der bedre alternativer finnes, plikter virksomheten å benytte disse så langt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe."

Klagenemnda for miljøinformasjon er kjent med at Miljødirektoratet har bestemt at forekomsten av azametifos og cypermetrin i norsk miljø skal undersøkes gjennom et screeningsprogram for nye miljøgifter. Miljødirektoratet har i anbudsgrunnlaget oppgitt følgende:

"Hensikten med prosjekt 2 er å undersøke forekomsten av lakselusemidlene Azametifos og Cypermetrin i miljøet, som brukes til avlusning av oppdrettslaks. Vi har behov for kunnskap om stoffene i miljøet, om fortynning og spredning, om konsentrasjoner i miljøet tilsier at disse stoffene allerede er problematiske eller om dagens bruk kan føre til et miljøproblem i fremtiden."

Nemndas vurdering:

Kan klagen tas under behandling?

Sinkaberg-Hansen avslo Gedde-Dahls innsynsbegjæring i brev datert 1. november 2013. Gedde-Dahl gir uttrykk for at brevet først kom henne i hende 5. november 2013. Klagenemnda for miljøinformasjon har ikke grunn til å betvile dette. Klagen ble sendt til Klagenemnda for miljøinformasjon i e-post datert 27. november 2013, tre uker og en dag etter at klager mottok avslag på sitt innsynskrav.

Det følger av mil. § 19 andre ledd at klagefristen er tre uker fra underretning om avslag på krav om miljøinformasjon kommet fram til den som krever innsyn. Verken miljøinformasjonsloven eller forskriften om Klagenemnda for miljøinformasjon inneholder regler om fristoppreisning. Nemnda har imidlertid i en tidligere avgjørelse gitt uttrykk for at forvaltningsrettslige prinsipper om fristoppreisning kan legges til grunn for saker etter miljøinformasjonsloven, se sak 2005/11. Nemnda tok her saken under behandling selv om klagefristen var overskredet med 6 dager.

Nemnda opprettholder sitt standpunkt om at forvaltningsrettslige regler om fristoppreisning kan anvendes tilsvarende ved oversittelse av klagefristen i mil. § 19 andre ledd.

Det følger av forvaltningsloven § 31 første ledd at en klage kan tas under behandling selv om klagefristen er oversittet i tilfeller der a) parten ikke kan lastes for å ha oversittet fristen, eller b) der det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd.

Et sentralt hensyn bak forvaltningslovens regler om klagefrist og fristoppreisning er innrettelseshensyn. Dette fremgår forutsetningsvis av Ot.prp. nr. 38 (1964-1965) s. 104 der det heter at "[f]orvaltningsvedtakene skaper i en rekke tilfelle en helt ny situasjon. De som er begunstiget ved et vedtak, må til en viss grad kunne innrette seg etter det når klagefristen er ute." Ved oversittelse av fristen for å påklage et avslag på krav om miljøinformasjon, er det ingen sterke innrettelseshensyn som taler mot å gi fristoppreisning. Fristoverskridelsen i den foreliggende saken er i tillegg marginal. Klagen ble sendt til Sinkaberg-Hansen innen fristen, før den dagen etter ble oversendt Klagenemnda for miljøinformasjon.

Nemnda mener disse forholdende samlet sett er særlige grunner som tilsier at det er rimelig at klagen blir tatt under behandling og gir derfor fristoppreisning.

Er informasjonen som klager krever, "miljøinformasjon" om "forhold ved virksomheten"?

Etter miljøinformasjonsloven § 16 har enhver rett til "miljøinformasjon" om "forhold ved virksomheten, herunder dens innsatsfaktorer og produkter, som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet."

Det er på det rene at lusebehandlingen som iverksettes ved oppdrettsanleggene til Sinkaberg-Hansen må regnes som "forhold ved drift av virksomheten".

Det første spørsmålet nemnda vil behandle er om informasjonen klager krever innsyn i kan regnes som miljøinformasjon. Klager krever innsyn i reseptene utskrevet til bruk på oppdrettsanleggene til Sinkaberg-Hansen, for å få kjennskap til hvilken behandlingsmetode selskapet benytter for avlusing av laksen. Klager har allerede fått innsyn i utskrevne legemidlers varenummer, varenavn, virkestoff, styrke, form og mengde, siste behandling, bruksområde og siste forventede behandling fra Mattilsynets veterinære legemiddelregister (Vetreg). Det klager imidlertid ikke har fått innsyn i er informasjonen i reseptene om den konkrete behandlingsmetoden som er foreskrevet. Klager ønsker denne informasjonen for å få dokumentert om Sinkaberg-Hansen benytter "kombinasjonsmetoden" med tidsforskyvning, der legemidlene Salmosan og Alpha Max eller Betamax tilsettes med et visst tidsintervall ved badebehandling av fisken.

Det følger av miljøinformasjonsloven § 2 (1) b at faktiske opplysninger og vurderinger om faktorer som påvirker eller kan påvirke miljøet, herunder "forhold ved drift av virksomhet" regnes som miljøinformasjon.

Begrepet "miljø", er i mil. § 2 andre ledd definert som "det ytre miljø inkludert kulturminner og kulturmiljø." Det er understreket i merknadene til mil. § 2 i Ot.prp. nr. 116 (2001–2002) s. 207 at informasjon om miljøet, minst skal omfatte informasjon om "tilstanden til miljøelementer som luft og atmosfære, vann, jordsmonn, landområder, landskap og naturområder, biologisk mangfold og dets enkelte bestanddeler, herunder genetisk modifiserte organismer, og den innbyrdes vekselvirkningen mellom disse elementene".

Medikamentell behandling av oppdrettslaks ved badebehandling i merder i sjøen vil naturlig nok, i hvert fall forbigående, påvirke tilstanden til sjøvannet. Behandlingen vil også kunne påvirke sedimentene. Dette vil igjen kunne medføre miljøeffekter for ulike organismer i sjøen, i tillegg til påvirkning av oppdrettslaksen og lakselusen, som er selve målgruppen for behandlingen. Ved siden av slike direkte effekter, må en regne med at bruk av lakselusmidler over tid kan føre til at lakselus utvikler resistens mot de vanligste behandlingsmidlene i oppdrettsnæringen. Også dette kan påvirke miljøet. Det er etter dette klart at behandlingen er et forhold ved drift av virksomheten som kan påvirke miljøet, og dermed miljøinformasjon etter lovens § 2 (1) b.

Klager mener at informasjon i reseptene om hvilken behandlingsmetode mot lakselus Sinkaberg-Hansen benytter må regnes som miljøinformasjon. Hun viser i denne sammenheng til uttalelser fra professor Tor Einar Horsberg, som hun har sitert slik i en artikkel i Aftenposten 21. oktober 2013:

"Det som er spennende [ved "kombinasjonsmetoden" der to midler brukes med tidsforskyvning] fra mitt ståsted, er om disse to medikamentene, brukt på denne måten har en virkning som er bedre enn de to hver for seg. At én pluss én ikke blir to, men fire, sier Horsberg, som understreker at dette ennå ikke er dokumentert."

Klager presiserer at Horsberg har godkjent dette sitatet. Klager viser videre til at Horsbergs egen forskning underbygger at samtidig bruk av to ulike legemidler reduserer effekten på lakselus, og viser i denne sammenheng til en forskningsartikkel Horsberg med flere har publisert om dette. Klager viser også til at oppdretteres erfaring er at de må øke dosene når medikamentene Salmosan og Alpha Max eller Betamax brukes uten tidsforskyvning.

Sinkaberg-Hansen anfører på sin side at effekten av og miljøpåvirkningen ved legemiddelbehandlingen er to forskjellige tema. Selskapet understreker at tidsforskyvningens eventuelle betydning for lusebehandlingens miljøpåvirkning bare er at mengden legemidler som brukes kan reduseres. I følge Sinkaberg-Hansen har opplysninger i reseptene om eventuell tidsforskyvning ingen selvstendig betydning ved siden av informasjon om hvilken mengde legemidler som er anvendt. Sinkaberg-Hansen tilbakeviser at legemidlene reagerer kjemisk med hverandre dersom de brukes samtidig og mener forskningen klager viser til ikke kan tas til inntekt for at opptaket til lusen bestemmes av hvorvidt man behandler med eller uten tidsforskyvning. Sinkaberg-Hansen viser til en e-post fra Horsberg om dette.

Klagenemnda mener at det er klart at hvorvidt en virksomhet bruker den antatt best tilgjengelige metoden (som gir størst effekt med minst mulig forurensende utslipp), i seg selv er miljøinformasjon. Klagenemnda påpeker at for allmennheten er det ofte vel så interessant å få vite om en virksomhet anvender utslippseffektive metoder, enn å få vite nøyaktig hvor store utslipp virksomheten har.

I denne saken er det ikke vitenskapelig dokumentert at "kombinasjonsmetoden" der Salmosan og Alpha Max eller Betamax brukes med tidsforskyvning, er mer utslippseffektiv i den forstand at oppdretteren oppnår en like god behandlingseffekt ved bruk av mindre mengder av de to legemidlene enn behandling der medikamentene tilsettes samtidig i merdene. Det foreligger imidlertid opplysninger som peker på muligheten for dette.

Ordlyden i mil § 2 taler for at definisjonen av miljøinformasjon omfatter både dokumenterte bevis for at faktorer påvirker miljøet, og tilfeller der det kan være mistanke om at faktorer kan påvirke miljøet, men der dette ikke er vitenskapelig bevist, jf. uttrykket "kan påvirke miljøet."

Ved utformingen av definisjonen av miljøinformasjon i mil. § 2 mente et mindretall i lovutvalget at miljøinformasjon burde være avgrenset til noe som *sannsynligvis* kan påvirke miljøet. Dette ble imidlertid ikke vedtatt. I Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) på s. 54⁵ er dette kommentert slik:

"Utvalgets flertall mener at det ikke er nødvendig å ta med formuleringen «sannsynligvis». Når begrepet miljøopplysning defineres, er det ikke hensiktsmessig å legge inn kvalifiseringer som kan føre til utilsiktede avgrensninger i retten til miljøopplysninger. Et krav til sannsynlighet vil for eksempel kunne føre til at analyser av risiko anses som miljøopplysninger der analysen konkluderer med at det er sannsynlighet for miljøpåvirkning, men ikke der det ikke finnes å være noen slik sannsynlighet. Et krav til sannsynlighet vil også kunne føre til usikkerhet med hensyn til hvilken grad av sannsynlighet som kreves."

På bakgrunn av dette mener nemnda at hvilken metode som benyttes av Sinkaberg-Hansen må kunne sies å være et forhold ved virksomheten som "kan påvirke" miljøet, selv om forskningen ikke har kunnet bevise en sammenheng mellom behandlingsmetode og utslippseffektivitet. Det må ut ifra av opplysningene i saken anses som en reell mulighet at effekten, herunder utslippseffektiviteten, av lakselusbehandlingen kan påvirkes av hvorvidt man tilsetter medikamentene samtidig eller med et tidsintervall. At det i dag er flere forskere som undersøker denne teorien nærmere, underbygger dette standpunktet. Artikkelen klager viser til i sitt tilsvar datert 18. februar 2014 omhandler riktignok forskning på medikamenter med virkestoffet piperonylbutoksid anvendt i kombinasjon med medikamenter basert på deltametrin og cypermetrin, mens Sinkaberg-Hansen benytter medikamenter med azametifos i kombinasjon med medikamenter med deltametrin og cypermetrin. Nemnda har ikke grunnlag for å si noe om hvilken konkret overføringsverdi den aktuelle forskningsrapporten har for den kombinasjonen av medikamenter Sinkaberg-Hansen benytter. Imidlertid mener nemnda at forskningen uansett må kunne sies å peke i retning av at hvorvidt man tilsetter medikamentene samtidig eller med et tidsintervall *kan ha* betydning for behandlingseffekten. Sinkaberg-Hansen har ikke bestridt dette. Fra et miljøperspektiv vil det dermed være interessant å få kunnskap om Sinkaberg-Hansen benytter de utleverte medikamentene for avlusing av laksen på den måten som *kan* være mest effektiv.

På bakgrunn av dette mener nemnda at informasjon i reseptene om hvilken behandlingsmetode som benyttes for avlusning av laks på Sinkaberg-Hansen sine oppdrettsanlegg må anses som miljøinformasjon etter mil. § 2.

Gjelder informasjonen forhold ved virksomheten som "kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet"?

Det følger av mil. § 16 at miljøinformasjon om forhold ved virksomheten som "kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet" er utleveringspliktig. Sinkaberg-Hansen anfører at dersom Klagenemnda kommer til at informasjonen i reseptene er miljøinformasjon, vil påvirkningen på miljøet være ubetydelig slik at informasjonen ikke er utleveringspliktig etter mil. § 16.

Klagenemnda for miljøinformasjon er ikke enig i dette. Nemnda viser til Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 224 der det heter:

---

⁵ Sidehenvisningene gjelder for PDF-utgaven av proposisjonen, som f.eks. kan lastes ned fra www.regjeringen.no. I den trykte utgaven er sidenummereringen annerledes.

"Mange av de miljøforhold som har mer enn ubetydelig påvirkning på miljøet, kan være gjenstand for regulering fra miljøvernmyndigheter eller andre myndigheters side, for eksempel gjennom konsesjon eller generelle regler i lov eller forskrift. Generelt kan man derfor si at de forhold som myndighetene har regulert av hensyn til miljøet eller utnyttelse av naturressurser, normalt vil være forhold som er over grensen for det ubetydelig."

Legemiddelbruken er regulert i tillatelser etter forurensningsloven på grunn av forurensningsfaren ved utslippet. Også opplysninger i sikkerhetsdatabladene, preparatomtaler og opplysninger innhentet fra Miljødirektoratet om at screeningsundersøkelser er iverksatt for å vurdere legemidlenes farepotensiale tilsier samlet sett at Sinkaberg-Hansens bruk av legemidlene Alpha Max, Betamax og Salmosan, er et forhold som *kan* medføre en ikke ubetydelig påvirkning på miljøet. Når det er holdepunkter som peker i retning av at en behandlingsmetode er mer utslippseffektiv enn en annen, vil selve behandlingsmetoden være en faktor som *kan* medføre en ikke ubetydelig påvirkning.

Klagenemnda nevner i denne forbindelse at det i lovforarbeidene er forutsatt at miljøinformasjonsloven § 16 gir "rett til å spørre en gårdbruker om bruken av plantevernmidler i driften, slik som hvilken type midler, forbrukte mengder og bruksmåte", jf. Ot.prp. nr. 116 (2001-2002) s. 128. Etter klagenemndas syn tilsier dette at allmennheten bør ha samme rett til å kreve informasjon fra en lakseoppdretter om bruken av lakselusmidler, herunder "bruksmåte".

Klagenemnda har på dette grunnlag kommet til at klager har rett til innsyn i opplysninger i reseptene om hvilken behandlingsmetode for avlusing Sinkaberg-Hansen benytter på sine oppdrettsanlegg, slik hun krever.

Vedtak

Med hjemmel i lov om rett til miljøinformasjon og deltakelse i offentlige beslutningsprosesser (miljøinformasjonsloven) § 19 fattes følgende vedtak:

Sinkaberg-Hansen AS plikter å utlevere opplysninger i reseptene skrevet ut til bruk på oppdrettsanleggene til selskapet Sinkaberg-Hansen AS i Nord-Trøndelag og Nordland fra 1. september 2009 til 30. september 2013 om hvilken behandlingsmetode for avlusing Sinkaberg-Hansen har fått foreskrevet. Opplysningene skal overleveres klager innen 30 dager fra mottakelsen av vedtaket.

Vedtaket er avsagt etter behandling på nemndsmøtet 12. mars 2014 og senere utveksling av tekst til vedtak på e-post. Vedtaket er datert den dagen alle medlemmene har gitt sitt samtykke til teksten.

Vedtaket er endelig og partene har ikke klagerett.

Twist om plikter og rettigheter etter mil. kapittel 4 kan bringes inn for domstolene ved søksmål.

Partene i søksmålet vil være den som har fremsatt det omtvistede kravet og den virksomheten kravet retter seg mot, jf. forskrift 14. desember 2003 nr. 1572 om Klagenemnda for miljøinformasjon § 10.

Oslo, 11. april 2014

Hans Chr. Bugge

Torgrim Fjellstad

Espen Heggedal

Andreas Pihlstrøm

Karl Kristensen